

15.00 – 16.40

Presentationer - Abstracts

1a. Tema Skolutveckling och lärande sal B1 113	sid. 2
1b. Tema Profession och karriärutveckling sal B1 114	sid. 7
1c. Tema Profession och karriärutveckling sal B1 116	sid. 11
1d. Tema Övrigt sal B1 132	sid. 16

1a. Tema Skolutveckling och lärande, sal B1 113

Fingrarnas betydelse för att urskilja de tio första talen som delar och helheter i förskolan.

Angelika Kullberg, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Syftet med studien är att studera barns lärande av tals del-del-helhetsrelationer i matematik. Målet med interventionsstudien är att öka barnens lärande och förståelse av tal.

Metod

103 barn som gick sista året på förskolan (5 år) har intervjuats vid två tillfällen. Mer än hälften av barnen har gått på en förskola där forskare har arbetat tillsammans med att utveckla och genomföra olika matematiska aktiviteter för att utveckla barnens lärande och förståelse av de tio första talen. Intervjuerna var cirka tjugo minuter långa och utgick från en intervjumall. I denna studie fokuseras en speciell uppgift som handlade om att barnen skulle säga hur många stenar det kunde vara i den ena och den andra handen och det var sju stenar tillsammans. Barnens svar på frågan analyserades och jämfördes före och efter interventionen samt med kontrollgruppens svar.

Teoretisk inramning

I studien används variationsteorin (Marton, 2015) som teoretiskt ramverk för att analysera barnens olika sätt att erfara del-del-helhetsrelationen för talet 7.

Förväntade slutsatser

Fyra kategorier av barnens förståelse för talet 7s del-del-helhetsrelation identifierades; Tal som namn, Tal som gränssamn, Tal som uppskattade delar, Tal som del-del-helhet.

Relevans för pedagogiskt arbete

Resultatet har implikationer för den pedagogiska praktiken i förskolan genom att den pekar ut vad barn behöver erfara för att förstå de tio första talen som delar och helheter vilket har stor betydelse för barns lärande av addition och subtraktion i tidiga skolåldrar.

Läroarutbildning som påverkar professionen - Blivande förskollärares uppfattningar om examensarbetets professionella och vetenskapliga mål.
Anders Råde, Umeå universitet

Syfte/mål

Syftet med detta paper är att belysa hur förskolläroarstudenter efter genomfört examensarbete uppfattar arbetets professionella och vetenskapliga mål.

Metod

I den sista kursen på Förskolläroarprogrammet vid Umeå universitet, "Profession och vetenskap, 7,5 Hp", skriver studenterna en essä-uppgift om det genomförda examensarbetet. Efter medgivande från studenterna har dessa uppgifter, under 2015 till 2017, samlats in som data-underlag. En tematisk innehållsanalys har sedan genomförts på dessa texter för att identifiera mönster för hur de professionella och vetenskapliga målen uppfattats av studenterna.

Teoretisk inramning

Studien använder sig utav Bernsteins begrepp vertikal och horisontell diskurs där de vetenskapliga målen främst hör till den vertikala diskursen och de professionella målen främst hör till den horisontella diskursen. De två diskurserna betraktas som delvis överlappande som gör att de kan integreras med varandra. Dock är det viktigt att beakta att de två diskurserna har en viss polarisering som gör att de kan ha en negativ påverkan på varandra.

Förväntade slutsatser

En ambition är att kunna belysa hur examensarbetet kan vara en förberedelse för det framtida professionella utövandet. Studien ämnar ge empiriska belägg för betydelsen av att ha med och kunna integrera vetenskapliga och professionella mål i en akademisk professionsutbildning. Detta torde också vara kärnan i denna form av högre utbildning och en av de främsta anledningarna till att professionsutbildningar akademiserats.

Relevans för pedagogiskt arbete

Eftersom denna studie berör läroarutbildningens betydelse för förskolläroarprofessionen så är den i högsta grad relevant för pedagogiskt arbete som vetenskaplig disciplin.

Att utveckla kvalitet i förskolans vardag – en arbetsmodell för pedagogisk dokumentation.

Åsa Olsson, Karlstads universitet

Syfte/mål

Syftet med studien är att utpröva en arbetsmodell för pedagogisk dokumentation och undersöka hur den kan stödja förskollärare i att reflektera över, analysera och utveckla verksamheten i förskolan med avseende på barns lärande, delaktighet, likabehandling mm.

Metod

Ansatsen är kvalitativ och empiriskt material genereras i fokusgruppsintervjuer, fältanteckningar från möten och uppföljningssamtal samt skriftlig dokumentation av lärande samtal.

Teoretisk inramning

Studien utgår från ett övergripande barndomssociologiskt perspektiv, där barns rättigheter och aktörskap sätts i fokus, samt från idéer om professionellt lärande med utgångspunkt från bland andra Stoll (2011) och Timperley (2011).

Förväntade slutsatser

Videoinspelningar kombinerat med lärande samtal fungerar både som ögonöppnare och som validering, och omedelbara förändringar görs ofta till följd av samtalen. Förändringar kan vid första påseende förefalla vara av praktisk/logistisk karaktär, men ofta förbättras förutsättningarna för barns lärande och delaktighet av åtgärderna. Flera pedagoger ger också exempel på långsiktiga effekter med avseende på förändrade förhållningssätt till barn, barns kunskaper och till den egna professionaliteten. Resultat tyder på att videoinspelningar är kraftfulla som pedagogisk dokumentation, med avseende på reflektion och analys.

Relevans för pedagogiskt arbete

Arbetet utgörs dels av ett forskningsprojekt, dels av ett skolutvecklingsprojekt. Arbetsmodellen för reflektion och analys av pedagogisk dokumentation utvecklas succesivt för att anpassas till specifika behov och förutsättningar inom förskolan. Forskningsresultaten presenteras också för studerande på förskolläraryrket.

Lärares ledarskap som möjliggörande och begränsande i mötet med 'alla' barn.

Maria Olsson, Högskolan Dalarna

Syfte/mål

Syftet är att utifrån en forskningscirkel och deltagande lärares erfarenheter beskriva och analysera innebörder av lärares ledarskap i allmänhet, och i mötet med barn i behov av särskilt stöd i synnerhet.

Metod

En forskningscirkel har genomförts med nio lärare och en forskare som deltagare. Under ett år (2011–2012) har tio samtal genomförts och därefter (2012-2014) har cirkelgruppen träffats för att analysera tidigare samtal. Lärarna arbetade i skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola och grundsärskola.

Teoretisk inramning

Lärares ledarskap förstås som en social påverkansprocess, där lärares och barns handlingar influerar varandra (jfr Alvesson, 2013). Samtidigt är lärare formella ledare i en utbildningsinstitution och har till uppgift och ansvar för att utöva inflytande över barns lärande. Lärande ses som komplext, eftersom lärare inte på förhand säkert kan veta vad barn lär sig och hur de kommer att agera i en viss situation (Biesta, 2010). Emellertid kan lärare göra vissa antaganden eftersom barn förväntas att agera i enlighet med vanor och rutiner (jfr Berger & Luckmann, 1966).

Förväntade slutsatser

Några av studiens slutsatser är att innebörderna av lärares ledarskap är att möjliggöra lärande och disciplinering. Lärarna har att hantera komplexa situationer, och ledarskapet utpekats som såväl möjliggörande som begränsande, där rätten till utbildning för barn i behov av särskilt stöd förefaller främjas men även riskeras i ljuset av ökad kontroll och ökat ansvarsutkrävande av lärare för goda resultat.

Relevans för pedagogiskt arbete

Studien tar sin grund i lärares frågor utifrån deras erfarenheter i vardagliga pedagogiska praktiker, och har således relevans för pedagogiskt arbete.

Kartläggning av lärares uppfattningar om hur språkutvecklande arbete inom SO-ämnena i grundskolans mellanår kan utvecklas.

Helene Hugo, Jönköping University

Syfte/mål

Bidraget baseras på en pilotstudie, vars syfte är att kartlägga hur språkutvecklande arbete kan utvecklas. Pilotstudien ligger till grund för huvudstudien vars syfte är att studera hur språkutvecklande arbetssätt kan realiserars.

Metod

Metoden som används är fokusgruppsamtal, vilket kännetecknas av kombinationen av gruppinteraktion och ämnesfokus, som bestäms av forskaren (Halkier, 2010). I det här fallet kommer samtalens fokus vara lärares uppfattningar om SO-ämnena och dess språk.

Teoretisk inramning

Studiens teoretiska utgångspunkt är ett sociokulturellt perspektiv på kunskap och lärande och där Lev Vygotskijs teorier om språkets betydelse för lärandet är centralt. Den språkteori som ligger till grund för studien är System-funktionell lingvistik, som utvecklats av M.A.K. Halliday.

Förväntade slutsatser

Pilotstudien förväntas bidra med kunskap om hur lärare uppfattar språkets roll för kunskapsutveckling och hur arbetet inom huvudprojektet kan utformas så att det leder till både språk- och kunskapsutveckling för alla elever.

Relevans för pedagogiskt arbete

De ökade litteracitetskraven med stigande skolåldrar, där övergången till årskurs 4 är en kritiskperiod (Gibbons, 2010; Liberg, af Geijerstam & Wiksten Folkeryd, 2010) i kombination med den ökande andelen flerspråkiga elever, innebär att språkutvecklande arbetssätt i alla ämnen är en nödvändighet (Bunar, 2015). Djupare studier av hur det kan gå till i SO- ämnena i grundskolans mellanår saknas.

1b. Profession och karriärutveckling, sal B1 114

Lärares professionella utveckling genom examensarbetet på masternivå.
Karin Rönnerman, Anette Olin, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Syftet är att studera effekterna av ett masterprogram och särskilt examensarbetets användbarhet för

praktisk verksamhet, där följande fokuseras:

1. examensarbetets vetenskapliga och praktiska relevans
2. examensarbetets genomslagskraft i det praktiska arbetet
3. professionell position och arbetsuppgifter efter genomgången utbildning

Metod

Intervjuer av fem lärare som samtliga har en masterexamen i pedagogik med inriktning mot aktionsforskning. Intervjuer genomfördes individuellt av två forskare, där den ena skrev anteckningar under tiden intervjun genomfördes. Intervjuerna spelades också in.

Intervjuerna tog ca 45 minuter.

Genomgång av studenternas examensarbeten avseende vetenskaplig och praktisk relevans.

Teoretisk inramning

Studien utgår från att lärare söker ny kunskap för att förbättra den egna praktiken och stärka den professionella utvecklingen. I dagens retorik kring lärares professionella utveckling framstår kollegialt lärande som en viktig aspekt i såväl utveckling av professionen som verksamheten. Masterprogrammet vi studerar var uppbyggt kring kontinuerliga samtal där dialog och respons utgjorde ett centralt inslag. Examensarbetena syftade till att belysa frågor från den egna praktiken och vara riktninggivande för ett förbättringsarbete (aktionsforskning).

Förväntade slutsatser

Preliminära resultat pekar mot att examensarbetet har en relevans för praktiken i form av modeller som används för professionell utveckling och att lärarna särskilt betonar kollegiala samtal i den egna praktiken.

Relevans för pedagogiskt arbete

Studien har relevans för ämnet pedagogiskt arbete då den fördjupar hur lärare kan utveckla sin egen praktik genom kollegialt lärande.

Att representera mångfalden: Förskollärarstudenters narrativ om representativitet, delaktighet och professionalitet.

Jenny Rosén, Åsa Wedin, Högskolan Dalarna

Syfte/mål

I denna presentation belyses några förskollärarstuderandes narrativ om representativitet, delaktighet och professionalitet under utbildningen. I presentationen riktas fokus mot hur dessa studenter positionerar sig och positioneras i talet om mångfald i relation till professionalitet och delaktighet både i utbildningen och i en yrkesgemenskap som förskollärare.

Metod

Presentationen tar sin utgångspunkt i ett etnografiskt projekt där en grupp studenter följdes under förskollärarytbildningen främst genom observationer och intervjuer. Studenterna hade valts ut av sin hemkommun för att genom sin så kallade utländska bakgrund tillföra något viktigt till kommunens förskolor.

Teoretisk inramning

Mångfald uttrycks i utbildningssammanhang oftast som ett positivt begrepp och förstås här som en samhällelig diskurs (de los Reyes 2001, Åberg 2008; Winther Jørgensen & Phillips 2001). Inom utbildningssystemet förväntas mångfalden "göra något" samtidigt som olika aktörer förväntas "göra något med" mångfald (Åberg 2008). Mångfald betraktas här genom en socialkonstruktivistisk och normkritisk syn som en process som konstrueras, och rekonstrueras, genom att olikheter synliggörs i vardagliga händelser i utbildningen där normer och värderingar skapas.

Förväntade slutsatser

Presentationen tar sin utgångspunkt i de studerandes aktörskap (agency) och utgår från deras narrativ under utbildningen. Resultatet visar på en komplexitet i hur studenterna å ena sidan förväntas bidra med specifika erfarenheter utifrån sin bakgrund och å andra sidan osynliggör dessa erfarenheter och kunskaper för att positionera sig som professionella.

Relevans för pedagogiskt arbete

Studien problematiserar erfarenheter av svensk lärarutbildning vad gäller studerande med så kallad utländsk bakgrund (jfr Bayati 2014, Bigestans 2015).

Gymnasielärares kollegiala arbete – en fråga för professionen?

Katarina Samuelsson, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Syftet med detta komparativa papper är att undersöka och diskutera hur olika slags kollegialitet framträder i lärares arbete på tre närliggande gymnasieskolor. Lärares arbete har traditionellt kritiserats för att vara utfört bakom stängda dörrar (se t ex Lortie 1975/2000). Denna isolering har oftast tolkats som något negativt, som begränsande av lärares arbete, utveckling av skolor och lärares professionella utveckling. Jag utgår från resultat i en webenkät som tyder på att lärares kollegiala arbete ser olika ut på olika skolor och resonerar omkring det.

Metod

Genom grounded theory och en enkel enkätundersökning (med ca 140 svar) skapar jag hypoteser kring skillnader i lärares kollegiala arbete på lokal nivå.

Teoretisk inramning

I artikeln används teorier om institutionella logiker (Freidson, 2001), professional communities (McLaughlin, 2006) och skolkoder (Arfwedson, 1983).

Förväntade slutsatser

Olika skolor ger förutsättningar för och kanske tom kräver olika slags kollegialitet. Kan det vara så att lärarnas professionella självbild och professionella omdöme formar kollegialitet lokalt?

Relevans för pedagogiskt arbete

Ett aktuellt exempel på kritik mot lärares arbete är den sk expertispolitik (Lindblad och Lundahl, 2015) som kan ses i kölvattnet av många länders sjunkande PISA-resultat (se t ex Schleicher 2015). Ofta vill dessa aktörer också förbättra utbildningen - ibland med lösningar som kan ses som enkla svar på svåra frågor (Coffield, 2012).

Den här studien vill ge lärarna röst och diskutera hur lärares professionella självbild relaterar till hur kollegialitet gestaltar sig.

Att bli och att vara universitetslärare.

Marie Hjalmarsson, Högskolan i Borås

Syfte/mål

Att undersöka formandet av universitetslärares yrkesidentiteter

Metod

Djupintervjuer med adjunkter och lektorer. Studien är pågående och är förberedande för formulering av en fördjupad studie.

Teoretisk inramning

Yrkesidentiteter betraktas som sociala i och med dess relation till andra individer och kollektiv. De är en del av den personliga identiteten och kan ses ur den individuella yrkesutövarens perspektiv men också ur ett kollektivt yrkesperspektiv. Yrkesidentiteter är situerade, dynamiska och föränderliga och formas genom förhandlingar, med andra individer och grupper och i relation till kontext. Det kan också antas att det finns vissa aspekter av dem som är generella, befästa och beständiga över (viss) tid. Det är dock inte yrkesidentiteterna i sig som här är av primärt intresse utan formandet av dem och vad som inverkar på formandet.

Förväntade slutsatser

Formandet av universitetslärares yrkesidentiteter är relationellt, kulturellt och materiellt präglad. Universitetslärarna förhandlar och internaliserar de normer och värderingar som de möts av, använder och utvecklar sina förmågor och sitt kunnande samt tolkar och utnyttjar sina handlingsmöjligheter i konstruerandet av (den egna) yrkesidentiteten.

Relevans för pedagogiskt arbete

Att vara universitetslärare innebär att ha ett flerdimensionellt pedagogiskt uppdrag genom undervisning, forskning och samverkan. Breddad kunskap om arbetet är angelägen med tanke på de förändringar som högre utbildning genomgår – ökad tidspress, administration och byråkrati tillsammans med excellensretorik och meriteringshets får genomgripande konsekvenser för universitetslärare. Studien har också relevans ur en högskolepedagogisk aspekt då kunskap om hur universitetslärare som yrke "blir till" kan bidra till utveckling av högskolepedagogiska utbildningsinsatser.

1c. Profession och karriärutveckling, sal B1 116

En fråga om rättvisa – en multi-etnografisk studie om hur lärare hanterar performativitet, konkurrens och hierarkisering.

Mikael R Karlsson, Peter Erlandson & Ola Strandler, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Syftet är att med rättvisa som lins beskriva och analysera hur i grunden neoliberala politiska och ekonomiska processer har förändrat den sociala och relationella praktiken i den lokala skolmiljön.

Metod

Detta paper bygger på re-analyserad data från två tidigare studier som omfattar åtta skolor i södra Sverige. Den ena studien har en "renodlad" etnografisk metod, den andra metoder som hämtat inspiration från etnografin. Därav valet att kalla ansatsen multi-etnografisk.

Teoretisk inramning

De teoretiska ramverken är två. Dels ett generellt ramverk som sätter den svenska skolan i en internationell politiskt-ekonomisk kontext (bland annat används Beach, Ball, Olssen & Peters), dels ett specifikt ramverk som bygger på olika filosofiska teorier om rättvisa (Rawls, Nozick), men också hur vi generellt uppfattar rättvisa.

Förväntade slutsatser

Det här är ett försök koppla den lokala sociala praktiken till ett större ekonomiskt-politiskt sammanhang. Via lärarnas syn på performativitet, konkurrens och hierarkisering går det att spåra en konceptuell förändring i hur man upplever vad som är rättvist.

Relevans för pedagogiskt arbete

Stor. Övrigt: I skrivande stund är det inte klart vem eller vilka som presenterar detta arbete. Att undertecknad står först ovan skall endast läsas som att det jag som är ansvarig för detta abstract och sköter kommunikationen.

Lärare över gränser - en longitudinell studie av yrkesbanor och professionella identiteter i ljuset av en lärarutbildningsreform.

Helena Ackesjö, Ulla Karin Nordänger & Per Lindqvist, Linnéuniversitetet

Syfte/mål

Projektet följer en nykonstruerad yrkesgrupps inträde på arbetsmarknaden; Grundlärare med inriktning mot fritidshem. Dessa lärare får vid examen en dubbel yrkesroll, vilket innebär att tidigare oprövade karriärvägar att bli möjliga där nya professionella ställningstaganden krävs. Projektets syfte är att studera lärarnas karriärvägar.

Metod

Forskningsprojektet inleddes våren 2014, då 40 (av 48) studenter vid ett universitet tackade ja till att ingå i studien under fem år. Studien är att betrakta som en kohortstudie av longitudinell karaktär. Såväl enkäter som e-Delphiintervjuer utgör projektets empiriska bas.

Teoretisk inramning

I projektet används professionsteorier och gränsteorier. Utgångspunkten är att identiteter konstrueras och rekonstrueras socialt över tid. Gränskonstruktioner och konstruktioner av identiteter vävs teoretiskt samman eftersom konstruktionsprocesserna innebär att förhålla sig själv både till den aktuella pedagogiska arenan och till aktörer på andra sidan gränsen.

Förväntade slutsatser

Resultaten visar att lärarna i fritidshem utför en balansakt på barrikaderna. Många uttrycker lojalitet mot fritidshemmet, men de identifierar sig också med en slags kluven professionell identitet. Vi ser också hur en hybrid professionell identitet håller på att konstrueras - en profession som skiljer sig från både övriga lärare och från fritidspedagoger.

Relevans för pedagogiskt arbete

I projektet genereras kunskap om lärarnas rörelser på arbetsmarknaden de första fem åren efter utbildningen. Ytterst handlar projektet om att förstå vilka effekter den reformerade lärarutbildningen får för denna lärargrupp men också hur reformen påverkar deras dagliga pedagogiska arbete.

Undervisning i förskolan - i riktning mot förskolefiering.

Ebba Hildén & Annica Löfdahl Hultman, Karlstads universitet

Syfte/mål

Delstudien ingår i ett större projekt där vi på olika vis synliggör och problematiserar undervisningsbegreppet i förskolan. Syftet med denna delstudie är att undersöka hur förskolechefer tolkar och förstår undervisning och vilka innebörder som framträder.

Metod

Det empiriska materialet består av enkäter med öppna svarsalternativ samt fördjupande intervjuer där förskolechefer ombeds resonera kring sin förståelse och användning av begreppet undervisning i förskolan.

Teoretisk inramning

Teoretiskt placerar vi studien inom ett läroplansteoretisk ramverk där vi avser att studera hur en statlig intention görs i den lokala kontexten, dvs vad blir det av formuleringar i en myndighetsrapport när formuleringen ska realiseras i förskolans vardagliga praktik.

Förväntade slutsatser

Våra preliminära resultat visar på hur förskolecheferna strävar efter att anpassa undervisningsbegreppet till en redan befintlig förskoleverksamhet. I motsats till att skolifiera förskolan så innebär denna strävan att undervisningen förskolefieras vilket i sin tur stärker förskolan som särart.

Relevans för pedagogiskt arbete

Genom att belysa förskolechefens resonemang synliggörs delar av de förutsättningar som ramar in förskolläraernas ansvar i den vardagliga praktiken.

Lärares institutionella mötessamtal.

Anna Norrström, Högskolan i Borås/Göteborgs universitet

Syfte/mål

Syftet är att undersöka vad som kännetecknar lärares kommunikation under institutionella mötessamtal.

Metod

Studien har en Multiple case design där fem arbetslag på tre olika grundskolor observeras under sammanlagt 15 arbetslagsmöten. Studieobjektet har fyra dimensioner. Det handlar om mötessamtal som (i) är institutionella; (ii) är intra- eller interprofessionella; (iii) är naturligt förekommande; (iiii) utspelas face-to-face.

I studien används direkt observation och observationsdata registrerades med ljudupptagning. Insamling av data påbörjades i april 2016 och avslutades i december 2016.

Teoretisk inramning

I studien används Bernsteins begrepp horisontell och vertikal diskurs för att strukturera analysen av olika aspekter av lärares mötessamtal. Utmärkande för kunskap i en horisontell diskurs är att den är beroende av kontexten och bundna till specifika praktiker. I kontrast till detta är kunskap i en vertikal diskurs oberoende av sammanhanget, det vill säga teoretisk, abstrakt och begreppslig.

Förväntade slutsatser

Förväntade slutsatser är att arbetslagen främst befinner sig i en horisontell diskurs under sina mötessamtal, vilket bland annat innebär att samtalen präglas av informalitet, personliga upplevelser och berättelser, täta talar- och topikbyten, korta samtalsturer, närhet, inlevelsefullhet och engagemang.

Relevans för pedagogiskt arbete

Undersökningen är praktikorienterad och använder sig av en praktikinriktad forskningsmetod. Problemområdet i studien behandlar frågeställningar som rör lärarprofessionens utmaningar i den vardagliga pedagogiska yrkesverksamheten. Studien utvecklar kunskap om den pedagogiska yrkesverksamhetens villkor och utvecklar teoretisk förståelse som kan främja professionellt agerande i den pedagogiska verksamheten och fördjupa pedagogiskt yrkeskunnande.

Kärnbegrepp, didaktik och pedagogisk profession. Studenter utvecklar kunskaper och färdigheter i didaktik och metodik.

Eva-Lena Happstadius, Margareta Häggström, Catarina Schmidt & Anna Udén, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Detta bidrag är insatt i ett praktiktäna utvecklingsprojekt inom lärarutbildningen F-3. Syftet är att undersöka studenternas förståelse av begreppen multimodalitet och literacy och hur förståelsen för dessa utvecklas över tid. Vad innebär nämnda begrepp för studenten som precis påbörjat sin utbildning till lärare, hur utvecklas förståelsen och vilken roll spelar den undervisning de möter? I denna presentation framkommer projektets första preliminära slutsatser i den inledande fasen och därefter presenteras och problematiseras vidare tillvägagångssätt.

Metod

Vi utgår från en genomförd enkät där studenternas förkunskaper kring begreppen fångas upp.

Teoretisk inramning

Projektets teoretiska inramning utgår från tanken att studenter lär genom och inte bara om forskningsrelaterat innehåll av relevans för lärarutbildning (Lindström, 2008) och att lärandet behöver hänga ihop inom och mellan kurser (Biggs & Tang, 2007). Begreppet literacy avser användande av text i sociala sammanhang för ett visst syfte (se t.ex. Heath, 1983; Barton, 2007). Multimodalitet kännetecknar kommunikation där bilder, gester, ljud, skrift och andra modaliteter samspelar (Danielsson & Selander, 2016).

Förväntade slutsatser

Vår förhoppning är att vi genom enkätresultatet ska kunna identifiera utgångspunkter viktiga för lärarutbildningens undervisning och kvalitetsutveckling. Projektets fortsättning kommer därefter fokusera fortsatt progression och hur studenter didaktiskt omsätter det innehåll de möter gällande multimodalitet och literacy under sin HFU1 och i VFU2. Avslutningsvis kommer studenternas uppfattningar av begreppen studeras genom analyser av skriftlig och muntlig examination kopplade till VFU.

Relevans för pedagogiskt arbete

Vi bedömer att detta är av relevans för högskolepedagogiskt arbete inom lärarutbildning.

1d. Tema Övrigt, sal B1 132

Att hantera problem knutet till barns egna verksamheter på förskolan.
Magnus Karlsson, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Att belysa hur ett konkret moraliskt problem knutet till barns lek definieras och hanteras av vuxna tillsammans med barn under en samling på förskolan.

Metod

Videoobservation av en samlingsepisod som analyseras utifrån ett etnometodologiskt samtalsanalytiskt teoretiskt ramverk och som undersöker sociala fenomen inifrån mänskliga praktiker. Analysen inriktas på vad deltagare försöker åstadkomma eller "göra" med sina yttranden i interaktion som del av en sekventiell organisering.

Teoretisk inramning

Etnometodologiskt perspektiv där människor, i egenskap av moraliska varelser, kan ses göra varandra ansvariga för att ha utmanat eller överträtt en för givet tagen moralisk ordning (Garfinkel, 1967). De som görs ansvariga måste sedan kunna förklara och motivera sitt handlande. Till dessa ansvarsgörande praktiker kan uppvisande och åberopande av olika negativa känslor knytas (Buttny, 1993).

Förväntade slutsatser

Studien visar det sätt på vilket vuxna försöker få barn att lära sig och följa regler och moraliska ordningar på förskolan

Relevans för pedagogiskt arbete

Det finns ett moraliskt projekt framskrivet i styrdokumentet och studien visar på det komplexa arbete pedagoger har när de ska hantera moraliska frågor och konkretisera värdegrunden i praktiken.

Perspektiv på inflytande i förskolan - Balansgången mellan kollektiv anpassning och individuell handlingsfrihet.

Carina Petersson, Högskolan i Borås/Göteborgs universitet

Syfte/mål

Syftet med studien är att undersöka hur barns inflytande tar sig uttryck i förskolan

- Vilka möjligheter finns det för barns inflytande?
- Vilka villkor finns det för barns inflytande?

Metod

Studien har en etnografisk ansats. Fältarbetet är slutfört och har gjorts på två förskolor under cirka ett års tid vardera. De två förskolorna har valts utifrån att de har ett något divergerande arbetssätt. Dataproduktionen består till största delen av observationer med kompletterande fältsamtal och intervjuer.

Teoretisk inramning

Som teoretiskt verktyg för förståelse och analys av studien används delar av Basil Bernsteins teoribygge. Osynlig pedagogik och synlig pedagogik används för förståelse av den kontext som studeras, förskolan. Begreppen klassifikation och inramning förklarar vad som påverkar en pedagogiks uppbyggnad. Instrukтив och regulativ diskurs används för förståelse av pedagogers styrning i förhållande till inflytande. Slutligen blir igenkännings- och realiseringsregler verktyg för att undersöka hur barn får och kan förstå inflytande.

Förväntade slutsatser

Det preliminära resultatet visar på ett inflytande som är sammanvävt med och beroende av pedagogers styrning. Pedagogers styrning både hindrar och ger möjligheter för barns möjligheter att få inflytande. Pedagogerna styr i situationer för att barn ska få inflytande men de styr även i de situationer där barn själva försöker ta inflytande.

Relevans för pedagogiskt arbete

Studien kan bidra till att visa att barns inflytande har en komplexitet som behöver reflekteras och diskuteras i förskoleverksamheten, specifikt i förhållande till pedagogers styrning.

De yngsta barnens möte och interaktion i relation till naturvetenskap i förskolan.

Helene Berggren, Linköpings universitet

Syfte/mål

Inom förskolans vardag finns det många tillfällen där de yngsta barnen (1-3år) får möjlighet att undersöka sin omgivning i relation till naturvetenskap. Barn kan erfara kunskap om naturvetenskap via leken, socialt samspel, iakttagande, utforska och genom att de blir erbjudna styrda naturvetenskapliga aktiviteter och att pedagogerna tar vara på barnens frågor. Men vad är det i förskolans vardag som kan bli naturvetenskap? Vad är det som är meningsskapande för de yngsta barnen och på vilket sätt kan de i sin lek göra varandra och pedagogerna uppmärksamma på vad de gör? Genom att benämna vardagsbegrepp såsom rulla, trycka, blåsa osv som small science kan barnen bygga upp naturvetenskapliga begrepp men de begreppen i sig är inte akademiska naturvetenskaps begrepp men de kan bygga upp en förståelse som senare kan bli naturvetenskapliga akademiska begrepp.

Metod

Denna studie kommer att ha en etnografisk metod och det empiriska materialet kommer att samlas in via fältanteckningar, videoinspelningar, fotografier och informella samtal med barn och pedagoger

Teoretisk inramning

Jag kommer att ha två olika teoretiska ramverk dels det sociokulturella- och dels barndomssociologiska perspektivet.

Förväntade slutsatser

Denna forskning kommer att bidra med således nya och viktiga insikter om hur naturvetenskap kan gestaltas för de allra yngsta barnen i förskolan.

Relevans för pedagogiskt arbete

Genom denna studie vill jag ge nya insikter om hur de yngsta barnen, genom meningsskapande och delaktighet, utforskar det naturvetenskapliga området, genom lek och styrda aktiviteter, som finns inom förskolans verksamhet.

Kritisk granskning i av bilder inom bildundervisning.
Hanna Ahrenby, Umeå universitet

Syfte/mål

Bildämnet är till stor del motiverat som ämne i skolan genom att det ska ge kunskaper i bildkommunikation såsom kompetenser och färdigheter i att kritiskt granska olika typer av bilder samt kunna uttrycka åsikter genom bild. Detta anses av Skolverket vara viktiga kunskaper och färdigheter i det svenska samhället.

Normkritisk pedagogik har lanserats som en möjlighet att få syn på normer och då även ge möjlighet att förändra oönskade normer som annars kan leda till förtryck. Men hur normkritisk pedagogik påverkar undervisningen i skolan är relativt outforskat, liksom hur lärare arbetar med kritisk granskning av bilder. En analys av vad ett arbete med kritisk granskning av bilder kan innebära och vad normkritisk pedagogik kan medföra kan därför vara av intresse att belysa vetenskapligt. Detta för att lärarutbildare och lärare själva ska kunna ta ställning till hur dessa områden och verktyg kan arbetas med och användas.

Metod

Kritisk diskursanalys, eventuellt kommer Critical classroom discourse analysis att användas. Insamlingsmetod kommer vara intervju och klassrumsobservation.

Teoretisk inramning

Kritisk diskursanalys kommer utgöra denna undersöknings teoretiska ram.

Förväntade slutsatser

Fältstudier kommer påbörjas hösten 2017.

Relevans för pedagogiskt arbete

Denna undersökning kommer ha ett lärarperspektiv och det som kommer granskas är det pedagogiska arbete som lärare utför i klassrummet, vilket gör att denna studie hör hemma i forskningsämnet pedagogiskt arbete

Musiklärarutbildningen mellan tradition och förnyelse. Ett diskursanalytiskt perspektiv på en kulturell praxis.

Lena Ostendorf, Göteborgs universitet

Syfte/mål

Studien syftar till att undersöka vad som historiskt och socialt konstituerar den diskursiva praktik som utgör lärmiljön inom musiklärarprogrammet med fokus på institutioner för högre musikutbildning. Målet är problematisera och diskutera dessa på en strukturell nivå.

Metod

Granskning av textdokument, diskursanalys av materialet Fokusgruppsamtal med respektive musiklärarstudenter och musiklärarutbildare som ska analyseras ur med hjälp av diskursteori i Foucaults anda.

Teoretisk inramning

Diskursanalytiskt perspektiv som bottnar i Foucault Poststrukturalistiskt utgångsläge

Förväntade slutsatser

Kan inte uttala mig om förväntade slutsatser ännu eftersom jag inte har avslutat min empiri-insamling.

Relevans för pedagogiskt arbete

Speciellt vid de konstnärliga fakulteterna, där de flesta musiklärarutbildningarna är placerade, har det konstaterats en bristande mångfald bland studenter och lärare. En lång (undervisnings)tradition och institutionell tröghet gör det svårt att arbeta mot förnyelse som skulle kunna öppna för en mer mångfaldig och representativ student- och lärarkår. Förhoppningen är att mitt arbete kan vara ett bidrag i diskussionen kring en breddad rekrytering och även bidra till utvecklingsarbetet mot en mångsidigare utbildning inom den högre musikutbildningen.

Studien kan därmed användas som diskussionsunderlag på musiklärarutbildningarna, för utvecklingsarbetet vid institutionerna och i läroplansarbetet och blir därmed relevant såväl för det pedagogiska arbetet vid musiklärarutbildningen som i förlängningen musikundervisningen i skolan.